

VY_32_INOVACE_02_ SLOVA JEDNOZNAČNÁ A MNOHOZNAČNÁ_20

Autor: Kateřina Kantová

Škola: Základní škola Slušovice, okres Zlín, příspěvková organizace

Název projektu: Zkvalitnění ICT ve slušovské škole

Číslo projektu: CZ.1.07/1.4.00/21.2400

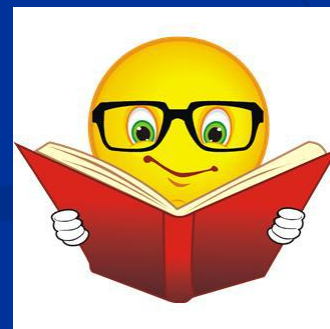
Anotace

Materiál (DUM – digitální učební materiál) je určen pro práci na interaktivní tabuli, do předmětu JAZYK ČESKÝ pro 7. ročník základních škol. Je součástí tematického okruhu Jazyková výchova – 7. ročník: nauka o významu slov, tvoření slov, tvarosloví, skladba, pravopis.

Materiál je určený pro vyvozování nového učiva.

Materiál doplňuje učebnici: Krausová Z., Teršová R.: Český jazyk, učebnice pro základní školy a víceletá gymnázia, Fraus, Plzeň, 2004.

**SLOVA
JEDNOZNAČNÁ**

**SLOVA
MNOHOZNAČNÁ**

Slova jednoznačná

- jsou slova, která mají pouze JEDEN věcný význam

Nejčastěji jsou to:

- vlastní jména
- odborné názvy
- citoslovce
- slova běžná

Slova mnohoznačná

- jsou slova, která mají jeden význam základní, a potom ještě významy další
- další významy slova vznikly **PŘENESENÍM VÝZNAMU NA JINOU SKUTEČNOST**, a to na základě:

■ 1. VNĚJŠÍ PODOBNOSTI (= METAFORA)

např. Král měl na hlavě zlatou korunu.

Koruna stromu byla košatá.

= přenesení významu podle
umístění

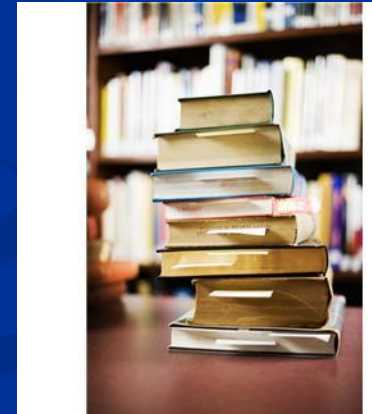
■ 2. VNITŘNÍ SOUVISLOSTI (= METONYMIE)

např. Malý pes měl vyplazený jazyk.

Čeština je mým jazykem mateřským.

= přenesení významu podle
umístění

Nejčastěji se vyskytuje:

- Označení věci místem, odkud pochází

např. Vypil dvě plzně. (dvě plzeňská piva)

Koupil si ementál. (sýr z údolí Emental)

Nejčastěji se vyskytuje:

■ Označení díla autorem

např. Čtu Nerudu. (knihu od Jana Nerudy)

Jdu na rentgen. (přístroj sestavený W.
Rontgenem)

Nejčastěji se vyskytuje:

■ Záměna obsahu za věc

např. Dědeček kouřil dýmku. (kouřil tabák v dýmce)

Nejčastěji se vyskytuje:

- **Může docházet k záměně části za celek (= synekdocha)**

např. Uběhlo několik jar. (několik let)

Použijte slova ve větách, uvádějte co nejvíce významů:

■ Zub	Ucho
■ Pára	Koleno
■ Hlava	Hlas
■ List	Místo
■ Lopatka	Kůň
■ Školka	Kočka
■ Pata	Maska
■ Kořen	Jazyk

Řešení:

- Zub-mléčný, zub pily
- Pára-od lokomotivy, ranní nad rybníkem
- Hlava-část těla, rodiny
- List-jahodníku, v knize
- Lopatka-část těla, na písek
- Školka-mateřská, stromů
- Pata-část chodidla, pata věže
- Kořen-květiny, část slova
- Ucho-na hlavě, u hrnku
- Koleno-část nohy,od umyvadla
- Hlas-zvučný, při hlasování
- Místo-parkovací, práce
- Kůň-živé zvíře, houpací
- Kočka-zvíře, kabát s kočkou
- Maska-na obličeji, výraz
- Jazyk-v ústech,cizí,v botě

Zdroje:

- <http://office.microsoft.com>